

**Владимир Давидовић,
плаветни поглед мудрости и знања,
небо родољубља и људскости**

Упознали смо се 2012. године, а повод је, наравно, била српска историја, истина и правда. Имала сам у рукама једини постојећи фотографски документ о извлачењу српске војске из Албаније (зима 1915/16), архивска грађа која је непорециво исправљала скоро стогодишњи историјски фалсификат и била сам у недоумици шта да радим. Али је пријатељ Срећко Милић знао: документ треба да се покаже Влади! А Влада ће нам рећи шта и како даље. Срећко је организовао да се видимо у кафићу на Ташмајдану. Био је то наш први сусрет. Плаво небо и Владин плаветни, паметни поглед. И проблем је решен, одлука донета, репринт документа је објављен. Битка за истину је отпочела вођена Владином непогрешивом, тихом стратегијом и ауторитетом академика Драгољуба Живојиновића.

Године су пролазиле, а расло је наше пријатељство грађено између Београда и Рима. Остали су ми живо у сећању наши београдски јутарњи сусрети, разговори и договори у кафићу „Академија“ у Немањиној и чести радни сусрети и шетње по Риму. Радни сусрети су понекад били најављени, а понекад су били обострана изненађења, он излагач и преговарач за Србију, ја преводилац за Италију. Обично је са Владом у Рим долазила Милованка Говедарица, његов најближи асистент у кабинету помоћника министра правде, функцији коју је тада обављао, а моја другарица из разреда у зрењанинској гимназији. После службеног дела дана, следиле су шетње „вечним градом“ и наши бескрајни, а никад довољни, разговори.

Влада је био благ човек, блиставог осмеха који је пленио и обасјавао радошћу. Ко га зна дуже и боље од мене, каже да је избегавао сукобе. Сигурно је тако било, али је исто тако сигурно да из наметнуте битке, није ни корака уступао. О томе сам имала прилике да се лично осведочим у периоду од 2015. па наовамо, времену честих званичних министарских билатералних сусрета у Риму и закључења важних споразума. Влада је био тврд преговарач, префињених манира врсног дипломате огромног знања. Био је ретка особа која је изистински заслуживала титулу „екселенције“.

О овоме сведочи и његов рад на потписивању правосудних меморандума и међудржавних уговора са Бразилом и Аргентином из 2018. Наиме, Влада је на потписивање тих меморандума Србије и Аргентине отпутовао августа 2018. у Буенос Аирес и на путу се, пар дана, зауставио у Риму. Време је било дивно, топло али без влаге, а још лепше, мало свежије, било је у Буенос Аиресу. Тамо су га чекале и моје колеге и пријатељи са националне радиотелевизије Аргентине (РТА) и, да би увеличали догађај доласка високог госта из Србије и државног сусрета на највишем нивоу,

уприличили су 28. августа интервју уживо на државном радију Аргентине. Остали су одушевљени знањем и шармом српског дипломате, а посебно његовом жељом да посети кућу у којој је рођен и у којој је растао славни аргентински писац Хорхе Луис Борхес. Пресрећни што високи државник из далеке Србије толико познаје и цени културу њихове земље, ову жељу су му свим срцем испунили и још ми дуго о томе причали. Чак и на димензијама континента и света, Влада Давидовић је био човек какав се ретко среће и дуго се памти.

Последњи наш заједнички подухват био је превод са староиталијанског Вивалдијеве посвете грофу Сави Владиславићу. Свом великом мецени, славни италијански композитор посветио је једну од најзначајнијих опера коју је написао. Влада ми је о свему причао, о либрету ког је пронашао потомак славног грофа Владиславића, Бранко Вукомановић, а ја сам га занесено слушала и нисам ни сањала да ћу и сама постати део тог велелепног открића и приче. Последње на којој ћу са Владом сарађивати. Требало је ту посвету дешифровати и са староиталијанског превести, што је у Србији било изузетно тешко и скоро немогуће, па ми је Влада уз молбу да то урадим послао и скениране странице плаката и посвете. Све се догађало брзо, била сам пред путовањем и нисам стизала да се посветим преводу. Али је Влада, човек ураганске снаге скривене иза одмерене речи и манира истинског енглеског лорда, успео да ме убеди да је баш тај превод апсолутни приоритет. Захтеван и крајње заморан рад претворио се у велики успех и међу првима га објављује у свом сјајном тексту у Новостима Борис Субашић 11. октобра 2020. Још један Владино допринос на радост и „ползу“ српском народу и Србији.

Остало нам је отказано учешће на тродневној научној конференцији у Риму 25-27. новембра 2020, коју је финансирала Комисије НАТО. Била је то конференција *Advanced Research Workshop* под насловом *Cultural heritage's safety and security in zones of war or instability* (Безбедност и заштита културног блага у зонама рата и нестабилности). Главни циљ ове велике међународне научне конференције је био развој нових метода и иновативних приступа заштити културног блага на територијама захваћеним ратним сукобима. Организатори су били римски Универзитет „Ла Сапиенца“ и Универзитет у Тунису, уз учешће универзитета у Торину, оног у Барију, али и универзитета у Отави (Канада) и Клузу (Румунија), експерата Унеско и НАТО, директора Националне академије одбране Арапских Емирата, генерала и команданата бројних међународних мировних мисија, шефа Комитета италијанског министарства за заштиту културног блага, министра иностраних послова Холандије, ... Владино излагање је било главно, актуелно и најзначајније, тема *Обнова уништеног културног наслеђа на Космету 1999-2004* (*Restoring cultural heritage on Kosovo 1999-2004*). Влада је требало да говори о уништеним српским црквама и манастирима, био је пресрећан што ће то моћи да уради, да говори о српским знамењима и култури, излагање је још септембра био припремио и превео на енглески. И програм велике конференције је био спреман, Влада је требало да говори у најважнијој сесији, између италијанског и холандског министра, и сви су га очекивали. Владино велико, племенито срце престало је да куца недељу дана раније, 21. новембра 2020. године.

Рећи да недостаје и да је иза себе оставио муклу празнину није довољно. Са Владом је заувек отишао у неповрат и небосежан товар знања ког није стигао да нам преда, али и осећај ушушкане сигурности да ниси сам, да је уз тебе пријатељ у стању да за свако питање пронађе путању одговора, саговорник блистав, стручњак ненадмашан, патриота какав се ретко рађа, истраживач без премца, другар са којим време истовремено и лети и застаје, па се памти и препричава.

Владо, екселенцијо, пријатељу, драги човече, нека ти је вечна слава и хвала.

у Риму, маја 2023. године

Др Мила (Радмила) Михајловић

Радован Михајловић, Сташа Миланов, Владимир Давидовић, Мила Михајловић, Милованка Говедарица и Никола Наумовски, Рим, август 2018.